

Teksti: Marjo Riitta Tervonen
Hän työskenteli WomenIT-hankkeen projektipäällikkönä vuosina 2002–05.

■ *Miksi tietotekniikan ammatit eivät houkuttele tyttöjä? Miksi tietoyhteiskunnan kehityksestä päättävät miehet?*

*Miksi
tytöistä
ei kasva*

TASAVERTAISIA TIETOYHTEISKUNNAN KANSALAISIA?

Naiset ja tietoyhteiskunta -konferenssissa havaittiin, että huoli naisten asemasta tietoyhteiskunnan kansalaisina puhuttaa niin Suomessa, Britanniassa kuin Nepalissa.

– Tietoyhteiskunnan todellisuus näkyy edelleenkin teknisenä, laitteisiin kietoutuneena ja sukupuolettomana. Suomessa tietoyhteiskunnan kehittämistyön painopiste tulee siirtää sisältöjen kehittämiseen. Käytännössä asiaa voi lähteä ratkaisemaan siten, että naiset kutsutaan työ- ja valmisteluryhmiin ja heidän monenlainen osaamisensa eri elämäntilanteita hyödynnetään alue- ja valtakunnanstrategioissa ja ennen kaikkea niiden konkretisoinnissa. Näin toteisi Kajaanin yliopistokeskuksen WomenIT – Women in Industry and Technology -hankkeen projektikoordinaattori **Marja-Leena Haataja** kansainvälisessä Naiset ja tietoyhteiskunta -konferenssissa marraskuun loppupuolella.

Konferenssin aikana käsiteltiin eri näkökulmista sitä, miksi naisten ääni ei kuulu tietoyhteiskunnassa sekä esitettiin kehittämisehdotuksia asian parantamiseksi.

Konferenssin järjestäjänä WomenIT-hankkeen lisäksi oli-

Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmassa naisia ei ole otettu erityiskysymykseksi, vaikka maamme tietoyhteiskunnan johtopaikat ovat pääosin miesten hallinnassa.

vat eduskunnan tulevaisuusvaliokunta, hallituksen tietoyhteiskuntaohjelma, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta sekä ulkoministeriö. Konferenssi kokosi lähes 200 osallistujaa eri puolilta maailmaa.

Eikö Suomi olekaan tasa-arvon mallina?

Huoli siitä, että tietoyhteiskunta syrjäytyy naisista, jos naisia ei näy tietoyhteiskunnan strategiatyössä, on aiheellinen. Tähän yhtyi myös hallituksen tietoyhteiskuntaohjelman johtaja, **Katrina Harjuhahto-Madetoja**. Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmassa naisia ei ole otettu erityiskysymykseksi, vaikka maamme tietoyhteiskunnan johtopaikat ovat pääosin miesten hallinnassa. Jopa niin voimakkaasti, että Euroopan unioni on antanut Suomelle huomautuksia siitä, että työmarkkinamme ovat kovin eriytyneitä miesten ja naisten ammattiteihin. Tasa-arvon mallimaana pidettyä Suomea ei tarkemmin tarkasteltuna sellaisena voida pitää.

Etenkään naisten etenemistä tietoyhteiskunnan johtopaikoille

ei meillä tueta riittävän tarmokkaasti. Tarvitaanko Suomeen vakava työvoimapula, ennen kuin työnantajat ja poliittiset päättäjät heräävät? Britanniassa – jossa vain neljäsosa SET-alojen (science, engineering & technology) naisista työskentelee koulutustaan vastaavissa tehtävissä – on jo herätty. Maahan on perustettu resurssikeskus naisten rekrytoimiseksi SET-aloille. Valtio tukee sen toimintaa vuosina 2004–2008 yli 12 miljoonalla eurolla!

Malesialaista naista kiinnostaa – norjalaista ei

Norjalainen tutkija **Vivian A. Lagesen** kertoi vertailevasta tutkimuksestaan, jossa mukana ovat Norja, Kalifornia sekä Malesia. Naisten osallistuminen tietojenkäsittelytieteen tehtäviin on alhaisinta ja jatkuvasti laskevaa Norjassa, jossa naisten määrä alan ammatteissa on laskenut alle 10 prosentin. Kaliforniassa määrä on korkeampi kuin useissa Euroopan maissa ja vaihtelee 20 prosentis-

ta 30 prosenttiin. Malesiassa luku on vertailukohteita huomattavasti korkeampi, mikä voi tuntua yllättävältä. Lagesenin päämääränä on selvittää, millä keinoin naisia saadaan rekrytoitua lisää tietotekniikan aloille. Hän pitää jo tässä vaiheessa tutkimustaan merkittävänä, sillä sen avulla asiaan on kiinnitetty huomiota. Sukupuoli otetaan nyt huomioon tietoyhteiskunnan poliittisia ohjelmia laadittaessa, lisäksi tyttöjä houkutellessa tietotekniikan pariin kampanjoilla ja sukupuolisensitiivisyys on otettu mukaan kasvat- ja koulutusjärjestelmiin liittyviin strategioihin. Lagesen pitää tasa-arvon edistämisessä hyväksyttävänä vaihtoehtona myös kiintiöpolitiikkaa.

Vaikka ongelmat kehitysmaissa ja erityisesti alkuperäiskansojen keskuudessa ovat erilaisia kuin länsimaissa, nepalilaisen alkuperäiskansoja edustavan **Lucky Sherpan** näkemykset tasa-arvoisemman tietoyhteiskunnan saavuttamiseksi olivat hyvin samantaisia kuin muilla seminaarin puhujilla. Sherpanin mukaan alkuperäiskansojen naisten etenemis-

tä tulee tukea yhteiskunnallisesti, merkittävässä asemassa ovat muun muassa valtion toimenpiteet sekä kansalaisjärjestöjen työ.

Tytöille omaa teknologian opetusta

WomenIT-hanketyön tuloksena on syntynyt näkemys, että tyttöjen ja naisten rohkaisemiseksi tekniikan alalle tarvitaan koko elämänkaaren kestävä kasvatus-työtä. Sukupuolisensitiiviset kasvatusten menetelmät, muun muassa yhden sukupuolen ryhmät teknologiaopetuksessa, tulee ottaa käyttöön jo päiväkotikäytössä, sillä jopa kolmevuotiailla lapsilla on havaittu erittäin stereotyyppisiä ajatuksia siitä, mitä mies ja nainen voi ja osaa tehdä. Yksi lasten ennakkokäsityksistä on se, etteivät naiset pärjää tekniikan alalla yhtä hyvin kuin miehet. Ennakoasenteiden kumoamisessa hyväksi keinoksi on todettu tytöille suunnattu oma tietotekniikka- tai muu teknologiaopetus, jossa teknisten taitojen lisäksi kehitetään itsetuntoa. □

Riitta Tervonen

Liikenne- ja viestintäministeri Susanna Huovinen kertoi omakohtaisia kokemuksia siitä, miten tietotekniikka helpottaa naisen arkea. Huovinen korosti käyttäjätystävällisyyden suurta merkitystä arjen teknologiassa.

Riitta Tervonen

Myös alkuperäiskansojen naiset pyrkivät rakentamaan tasa-arvoista tietoyhteiskuntaa. – Naiset tarvitsevat tässä valtion ja kansalaisjärjestöjen tukea, nepalilainen Lucky Sherpan sanoi.